

Arnout Jaspers: Met Urgenda's 7-vinkjes-landbouw wordt de hele sector een verliesgevende subsidieslurper

Posted on 15 februari 2025 by Arnout Jaspers

Urgenda, de gesubsidieerde actiegroep die rechters zo gek kreeg om het klimaatakkoord van Parijs tot universeel mensenrecht te verklaren, heeft nu een plan om de Nederlandse landbouw duurzaam te maken. Want iedereen links van de BBB vindt dat het zo echt niet verder kan met onze landbouw.

'Landinzicht' heet dat plan, echt weer zo'n titel waar eindeloos over gebrainstormd is in het managementteam – je hoeft mij over kantoormeligheid echt niets meer te vertellen.

Terzake echter. Wat mogen boeren nog in 2030, als het aan Urgenda ligt? Die mogen alleen nog boeren als ze aan Urgenda's 'zeven vinkjes' voldoen. Drie voorbeelden: (1) geen gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen; (2) minstens

10 procent van hun land inrichten met houtwallen, hagen of bloemranden en (3) alleen extensieve veeteelt – anderhalve koe per hectare – op kruidenrijke graslanden.

Wondermiddel voor de landbouw

Binnenkort start een pilot bij twintig boeren die vrijwillig meedoen. Ter beloning voor hun zeven vinkjes krijgen die tien jaar lang 1000 euro per hectare subsidie van Urgenda. De bedoeling is echter dat dit over heel de Nederlandse landbouw wordt uitgerold, en dan moet de staat uiteraard de benodigde 1,8 miljard euro per jaar aan subsidie betalen.

Interessant is dat de milieubeweging altijd zware kritiek heeft gehad op Europese subsidies aan boeren die per hectare worden uitgekeerd. Dat zou vooral rijke grootgrondbezitters – waaronder prominente Europese politici – bevoordelen. Maar als Urgenda zo'n subsidie uitdeelt, is het een wondermiddel om de landbouw te verduurzamen.

Volgens Urgenda verdwijnen met die zeven vinkjes alle problemen die de landbouw nu op zijn bord geschoven krijgt: te veel stikstofdepositie in Natura2000-gebieden, te veel nitraat en bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater, volksgezondheidsschade door ammoniakuitstoot en het halen van de klimaatdoelen. Op die claims valt van alles af te dingen, en met name de claim dat de landbouw jaarlijks 6 miljard euro gezondheidsschade en 6 miljard euro milieuschade aanricht, is desinformatie. Over de manier waarop zulke bedragen tot stand komen, schreef ik al eens een column.

Daar gaan we nu aan voorbij, en laten alleen een simpele rekensom los op het verdienmodel van de zeven-vinkjes-boer. Daarbij moeten we er rekening mee houden, dat de opbrengst (de oogst) van de boer aanzienlijk gaat dalen doordat geen bestrijdingsmiddelen en kunstmest gebruikt mogen worden. Dat geeft Urgenda in een interview met *Trouw* (30 januari) ook toe: 'Hoe gaat het met de opbrengst? Onze verwachting is dat die inzakt omdat deze boeren geen gif meer gebruiken, maar we verwachten dat de opbrengst na verloop van tijd juist stijgt.'

Het idee dat het inzakken van de oogst na een paar jaar omslaat in een stijging is compleet uit de lucht gegrepen. Plaagdieren en onkruid blijven echt niet na een paar jaar weg omdat de lol er voor hen af is, en het gebrek aan nutriënten in de

bodem doordat geen kunstmest gebruikt mag worden, zal zelfs van jaar op jaar toenemen, omdat er via het oogsten en de melk- en vleesproductie meer nutriënten uit het systeem gehaald worden dan er in gaan. Daar is namelijk in 1913 kunstmest voor uitgevonden, om het steeds nijpender tekort aan natuurlijke mest te ondervangen.

Hoever zullen de oogsten inzakken? De eerste 10 procent is de zeven-vinkjes-boer al kwijt aan zijn improductieve houtwallen en bloemranden. Over het algemeen blijkt 'biologische' landbouw tientallen procenten, tot wel de helft minder per hectare op te leveren dan 'gangbare' landbouw. Daar komt nog het vinkje bij dat er geen buitenlands veevoer meer ingevoerd mag worden, waardoor de vleesproductie enorm zal dalen. Ik ga er daarom van uit dat die drie vinkjes samen de opbrengst met de helft reduceren.

Verdampte winst

We rekenen alles per hectare grond uit, zodat het goed aansluit bij het plan van Urgenda. Volgens Urgenda verdient de 'gangbare' boer nu een jaarinkomen van ongeveer 1000 euro per hectare. Bruto, neem ik aan. Dat bruto inkomen is het batig saldo tussen zijn of haar omzet en kosten. Neem aan dat de boer 10 procent bruto winst maakt. Dat betekent dat zijn omzet 10.000 euro per hectare oplevert, tegen 9000 euro kosten.

Als hij de zeven vinkjes van Urgenda implementeert, halveert zijn opbrengst tot 5000 euro. Wat gebeurt er met zijn kosten? Zijn variabele kosten, die hij moet maken om die opbrengst te realiseren, zullen ook ongeveer met de helft dalen (dat is nog optimistisch, omdat je dan stelt dat het verlies aan efficiëntie per kilo product niets kost). Maar daarnaast heeft hij vaste kosten die hetzelfde blijven. Denk aan afbetaling van leningen van de bank, personeel, onderhoud van zijn stallen en schuren, afschrijving materieel, allerlei belastingen, enzovoort. Die vaste kosten zullen, zeker als je die zeven vinkjes op een bestaand bedrijf invoert, aanzienlijk zijn, maar zeg: de helft.

Dan hebben we dus een vaste kostenpost van 4500 euro, en variabele kosten die afnemen van 4500 naar 2250 euro, totaal 6750 euro. We kijken nu onder de streep: de boer maakt 5000 -6750 = 1750 euro per hectare verlies. Zijn complete winst is verdampt, en zijn inkomen wordt negatief, namelijk 1000 euro (subsidie) -1750 verlies = – 750 euro.

Je kunt met al die getalletjes gaan schuiven om een wat gunstiger, of nog ongunstiger uitkomst te krijgen. Maar waar het op neer komt, is dat je met inkomenssteun niet kunt voorkomen dat de hele bedrijfstak verliesgevend wordt. Het is dan lucratiever voor de boer om zijn grond braak te laten liggen en wel die subsidie te blijven incasseren. Maar niet alleen de 'gangbare', intensieve voedselproductie is dan verdwenen; ook de door Urgenda goedgekeurde, 'biologische', extensieve en zogenaamd duurzame voedselproductie stopt, simpelweg omdat die verliesgevend is voor de boer.

Urgenda heeft daar een verhaal uit de losse pols over, dat supermarkten de zeven-vinkjes-producten voor dezelfde prijs moeten aanbieden als 'gangbare' producten, en via marketingtrucjes ervoor moeten zorgen dat de consument op den duur bijna alleen nog maar zeven-vinkjes-producten koopt. Hoe ze willen voorkomen dat goedkope import uit de buurlanden die zeven-vinkjes-producten uit de schappen concurreert, heb ik in hun promo-filmpje niet kunnen ontdekken.

Wie dit echt wil doordrukken, zal de hele levensmiddelenbranche inclusief de supermarkten moeten nationaliseren en uit de EU stappen, want dat is allemaal concurrentievervalsing en verboden staatssteun.

Sri Lanka aan de Noordzee

Het hele idee, dat als je een boer subsidie geeft ter grootte van diens vroegere netto winst, dat het dan niets meer uitmaakt hoe dat bedrijf economisch reilt en zeilt, is van een economische wereldvreemdheid waarvan we hoopten dat die met de legendarisch ineffectieve Sovjet-landbouw was uitgestorven.

Als Urgenda haar zin krijgt, en daar bij voegt wat de ecolobby nog voor de landbouw in petto heeft, dan is hier over twintig jaar geen noemenswaardige landbouw meer over. Dan is een van de kroonjuwelen van Nederland, waarom we internationaal bewonderd worden, namelijk de wetenschappelijk onderbouwde, intensieve, zeer efficiënte en relatief diervriendelijke landbouw, om zeep geholpen. Welkom in Sri Lanka aan de Noordzee!

*Wetenschapsjournalist **Arnout Jaspers** is auteur van de bestsellers **De Stikstoffuik** (2023) en **De Klimaatoptimist** (2024), over energietransitie in Nederland. De boeken zijn **HIER** en **HIER** te bestellen. Informatie voor media en boekhandel: **info@blauwburgwal.nl**.*

***Wynia's Week** verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u mee, **ook in 2025**? Kijk **HIER**. Hartelijk dank!*